

Nº12 GENER - ABRIL 2021

parc natural
del montgó

Montgó

INFO quadrimestral del Parc Natural del Montgó

Contingut:

Comunicació i divulgació.

- Els 30 anys de Lluís Viciano cuidant del Montgó. 1
- Projecte de voluntariat "Nou Benimaquia" 2
- Millora de l'accessibilitat al Parc. 3

Manteniment i conservació

- Conservació de flora amenaçada. *Silene hifacensis* i *Medicago citrina*. 4
- Manteniment de sendes i treballs forestals. 5
- Treballs d'accessibilitat a l'Àrea recreativa. 6

Educació ambiental

- Educació ambiental al 200%. 7
- Activitats realitzades en el Parc. 8

Notícies

- Nova població de *Ruscus hypophyllum*. 9
- Nova estudiant de Gestió Forestal i del Medi Natural. 9
- Nidificació de la corba marina emplomallada. 10
- Col·laboració amb CREAMA. Cicle Forestal. 10

Paraules

- Antoni Prats i Gràcia. *La Joia (Ed Bromera)*. 11

25 ANYS CUIDANT EL MONTGÓ

Allà pel 1995, el Parc Natural del Montgó comptava amb molt pocs anys com a figura de protecció, i es feia evident la necessitat de tenir una brigada pròpia que pogués fer-se càrrec de les tasques bàsiques de manteniment.

Va voler la sort i la bona fortuna que la primera persona triada per a aquesta tasca fora el nostre protagonista, Lluís Viciano, enamorat de la seua terra, dels seus costums i sobretot de la seua natura.

Dins de la natura, han estat les plantes, les productores primàries, les sostenidores de tota l'altra vida i protagonistes vives dels nostres ecosistemes les que van captivar a Lluís.

La dedicació i afecte que en l'observació, reproducció i cura d'aquestes ha mostrat, ha estat sempre recompensat per part de la flora més variada que el nostre Vell Montgó posseeix. Des d'espècies comunes a espècies en perill d'extinció, les mans expertes de Lluís han aconseguit que hagen eixit endavant i que a poc a poc, el Montgó haja augmentat en quantitat i qualitat la seua magnífica flora.

Cal destacar la seua decisiva participació en el primer treball realitzat de Cartografia i estudi poblacional de la Flora vascular rara, endèmica i protegida del Parc, junt amb altres companys. També la seua "obstinació" i cura per tal de recuperar per a la natura un dels paisatges més maltractats del nostre Parc Natural: l'antic abocador d'escombraries de Dènia, situat al barranc de les Moreres, als peus de la Penya Roja a Benimaquia.

Allà, la seua cura i per que no dir-ho, el seu olfacte per trobar els millors llocs i plantes més adequades, ha convertit el que antany eren uns muntons d'escombraries coberts amb terra i uns quants pins en un verger de diferents tonalitats verdes des del maragda del *Ruscus hypophyllum* al fosc del roure valencià.

No s'ha quedat només en això, també ha estat capaç de transmetre el seu amor i afecte cap a la flora als seus companys de la brigada, que sempre han estat disposats a ajudar-lo en les seves aventures.

Gràcies Lluís per seguir mimant el nostre Montgó.

Comunicació i divulgació

"NOU BENIMAQUIA", el magnetisme del Montgó

El 2021 ens ha portat una bona notícia en forma de grup de voluntariat. Al gener d'aquest any Anna Galbis, es va posar en contacte amb el Parc Natural del Montgó, indicant-nos que formava part d'un grup ecologista de recent creació i que estava compost principalment per membres de la seua família i relatius.

Els no són de la zona, però a causa de certes experiències personals relacionades amb el Montgó, estaven interessats a col·laborar amb nosaltres en conservar aquest lloc tan especial, en concret una zona situada a l'anomenada "Plana del Degollat" molt a prop de el Camp de Tir de Xàbia.

El seu interès i amor pel Parc quedava recollit en el seu nom "Nou Benimaquia" arran d'una visita realitzada al Poblat Iber del mateix nom.

Els objectius generals d'aquesta associació ecologista són prou ambiciosos:

- La reforestació amb espècies autòctones per augmentar la biodiversitat.
- La aplicació de mesures de protecció de la fauna.
- La vigilància activa de les pràctiques no permeses al Parc natural.
- Vigilància i prevenció d'incendis forestals

Així les coses, ens vam reunir a principi d'any per poder esbossar un xicotet projecte de custòdia del territori, sense grans objectius en principi, per poder establir una bona base de partida i des de la mateixa anar ampliant els treballs.

Aquest any 2021 se centraran en la recuperació de la capçalera d'un barranc, amb la plantació i cura d'espècies autòctones que proporcionen aliment als animals, com són els arborcers, garrofers, figueres.

També s'intentarà instal·lar un abeurador per a fauna abans d'acabar l'any.

!! MOLTES GRÀCIES "NOU Benimaquia" !!

MILLORA D'ACCESSIBILITAT AL PARC NATURAL

En aquests últims temps, la quantitat de persones que han descobert el plaer del contacte amb la natura a augmentat de manera considerable, però, no totes les persones tenen les mateixes possibilitats per poder gaudir de l'experiència.

Des del Parc Natural del Montgó, volem que aquest any 2021 siga l'any en què hi haja una ruta disponible per a tot tipus de persones i volem que les persones amb mobilitat reduïda puguen, de la manera més autònoma possible, apropar-se al nostre espai natural.

Per tot això disposem de manuals proporcionats per EUROPARC, l'associació de Parcs Naturals d'Europa i les experiències ja adquirides en altres Parcs de la Xarxa d'Espais Naturals de la Comunitat Valenciana. També hem demanat l'ajuda a títol d'assessorament d'associacions locals de persones amb discapacitats que ens van indicar la zona de l'Àrea recreativa del Cap de Sant Antoni com a lloc ideal per a condicionar una ruta accessible.

A l'àrea recreativa del Cap de Sant Antoni ja existien rampes, taules i lavabos habilitats per a persones amb mobilitat reduïda, però no es trobaven en bones condicions. Així doncs, volem facilitar l'accés a les persones que vinguen a visitar aquesta zona en concret i per tant es van a realitzar una sèrie de millores.

- En primer lloc s'ubicarà una zona de Pàrquing reservada i senyalitzada.
- Es repassaran els pendents de les rampes d'accés a les taules de l'àrea Recreativa perquè puguen ser salvades amb facilitat i es mantindrà el ferm sense grava en les zones de desplaçament.
- S'habilitarà un tram de "camí del Quartell", conforme al pendent perquè siga accessible i poder tenir la nostra primera ruta accessible al Parc.

Esperem que aquest projecte puga anar creixent i poder incloure millores en un altre tipus de discapacitats com les visuals per a l'any 2022.

Manteniment i Conservació

Conservació de flora amenaçada.

Silene hifacensis i *Medicago citrina*

Dos de les espècies emblemàtiques del Parc i que es troben en perill d'extinció, *Silene hifacensis* i *Medicago citrina*, amb l'arribada de la primavera, comencen a treure les seues vares florals. Això és una bona notícia, ja que suposa l'arribada de noves llavors que seran parcialment recollides per la brigada del Parc Natural i una part deixades en les plantes perquè es produeixca el naixement de noves plàntules. No obstant això, perquè així siga, és important evitar possibles predacions de les flors o de les llavors.

En el cas de la *Silene hifacensis*, tots els anys s'instal·len una sèrie de trampes a l'illot de la Mona per prevenir l'aparició de rossegadors, ja que es va detectar fa uns 6 anys la desaparició de les vares florals sent els responsables una parella de rates comunes. En principi, atès que es tracta d'una illa, el fet de l'aparició de rates en la mateixa ha de ser excepcional, però en aquest cas "més val previndre que curar".

Quant a la *Medicago citrina*, s'observa des de fa anys que, tot i que les plantacions realitzades al Cap de Sant Antoni funcionen relativament bé i les plantes produeixen ia gran quantitat de llavors, no hi ha repoblació natural de noves plàntules. En altres llocs on s'està treballant amb l'espècie, com les illes Columbretes açò si que es dona.

La hipòtesi per tant podria ser que les llavors estan sent depredades per rossegadors, com el que ha passat amb la silene a l'illot de la Mona. Per tant, aquest any, per tal de provar aquesta hipòtesi s'ha procedit a la tanca d'una parcel·la al voltant d'algunes plantes ubicades al cap de Sant Antoni i a la instal·lació de trampes en el seu interior per si de cas els rossegadors superen la tanca.

Manteniment i Conservació

Manteniment de sendes i treballs forestals.

Destacar aquest quadrimestre els treballs realitzats en el camí de la Cova Tallada. Tot i no tractar-se d'un camí oficial de Parc, a causa de l'ús tan intensiu d'aquests últims anys, s'han de realitzar contínues reparacions. A més, els treballs han de concentrar-se en els primers o últims mesos de l'any, que és quan menys visitants fan servir aquest camí. S'han reparat esglaons i murs de maçoneria així com elements de seguretat (passamans, cordes, etc) també s'ha retallat part de la vegetació. Dos sendes on s'han realitzat treballs importants són la Ruta nº1 del Parc: Benimaquia-Coll de Pous; i un camí que no està dins de la xarxa oficial de Parc però que també és molt utilitzada, que és la de l'Racó Fosc. En ambdues la majoria de la feina ha consistit en el desbrossament i millora de l'ferm.

També de manera anual, la brigada realitza treballs de prevenció d'incendis i tractaments de millora sobre les masses forestals del Parc. Els treballs realitzats han tingut com objectiu la millora de les masses de pineda respecte a la seua salut i creixement i la eliminació de biomassa prop dels camins d'accés i rutes de el Parc.

En concret aquests primers mesos de l'any s'han acabat uns treballs de poda i eliminació de pins a la pista forestal superior de la Plana de Justa, amb intenció de millorar la resposta front els incendis forestal i permetre el pas de vehicles i visitants de manera més segura. Posteriorment s'ha estat treballant en el ramal del Camí de la Colònia que va des del desviament a la Cova de l'Aigua fins al Racó de l'Bou. Aquí, a més de la millora en la seguretat front els incendis, s'han eliminat els pins en mal estat de salut i s'han obert clars en les masses de pineda més tancades per millorar la biodiversitat del sotabosc en aquestes zones, promovent el creixement de arbustos d'interès.

Manteniment i Conservació

Treballs d'accessibilitat a l'Àrea Recreativa

Com hem indicat en l'article de la pàgina 3 des del Parc Natural volem aconseguir que el tresor de biodiversitat, i també el valuós patrimoni històric del Montgó siga accessible a el major nombre de persones.

Com un primer pas, la brigada de manteniment ha començat a realitzar treballs de millora a l'Àrea Recreativa de el cap de Sant Antoni.

La brigada ha reubicat les taules accessibles a cadires de rodes. Aquestes es trobaven repartides en diverses terrasses, les rampes d'accés no complien amb els requeriments mínims de pendent. de manera que ara es troben a la replaça superior, sota l'ombra de les oliveres, ja que és una zona plana i més àmplia que permet major llibertat de desplaçament. Per accedir a la replaça també han millorat el pendent i la seguretat de la rampa que porta a la mateixa des de la zona de Parking.

Finalment, a la zona de pàrquing s'han unit les dues places d'aparcament més properes a aquesta rampa d'accés per poder obtenir una plaça específica per a persones amb mobilitat reduïda, a l'espera del senyal de reserva d'aparcament que l'Ajuntament de Xàbia ja està tramitant.

PRIMER QUADRIMESTRE DE L'ANY: MOMENT ÀLGID PER A LES VISITES ESCOLARS.

1.033 alumnes de diferents nivells han participat en activitats d'educació ambiental entre gener i abril. Així doncs, aquests primers mesos de l'any són els que acumulen un major nombre de visites per part de grups escolars. Aquest any, a causa de les limitacions que imposa el COVID, la majoria dels grups atesos per part de l'equip d'educació ambiental, han estat d'àmbit local, de poblacions properes al Parc.

El projecte "El Montgó ambulant" pel qual l'equip d'educadors es desplaçava als centres escolars, per evitar els viatges de grups en autobusos, ha estat tot un èxit. Però a més de complir amb l'objectiu d'apropar el patrimoni natural i cultural del Montgó als alumnes, s'ha aconseguit donar a conèixer el programa d'educació ambiental i la diversitat d'activitats que desenvolupa l'Equip d'educació del Parc.

És curiós que tot i el temps que es porta desenvolupant aquest programa (més de 20 anys) i de les campanyes de promoció que s'han realitzat tant des del parc natural del Montgó com des de la Conselleria, molts professors afirmaven desconèixer, i agraiïen la qualitat i diversitat de continguts que ofereix. Aquesta pot ser una de les aportacions positives que ha portat la pandèmia.

Activitats organitzades per al visitant.

Les activitats d'aquest primer quadrimestre s'han vist molt limitades per les restriccions degudes a la pandèmia, amb el que les activitats amb grups de no convivents han estat suspeses durant gener, febrer, i part de Març.

Per a la campanya del dia de l'arbre es van repartir 2 kg. de bellotes de coscolla entre associacions de voluntaris, i col·legis de la zona, destinades a la millora de les masses forestals del Montgó.

A partir de la segona quinzena de març, i amb els grups limitats a 10 persones, es van reprendre les visites guiades. Celebrarem el dia internacional dels boscos parlant de bosc de ribera a la zona dels Valls de Jesus Pobre i la seua transformació cap a un agroecosistema. A l'abril un grup de 10 persones van recórrer la cara nord de el parc gaudint de l'espectacular floració que ha propiciat les pluges d'aquesta primavera.

Noves poblacions de *Ruscus hypophyllum* censades al Montgó.

A principis d'aquest any 2021 s'ha continuat amb la prospecció de noves poblacions de galcerà major (*Ruscus hypophyllum*), planta classificada per la UICN com "en perill".

La bona fortuna ens ha somrigut i s'ha trobat una zona amb 243 nous exemplars que no havien estat censats fins ara, açò augmenta considerablement la presència d'aquesta espècie al Parc Natural del Montgó. Si tot va bé a la tardor-hivern del 2021 es finalitzarà la prospecció de zones en el Montgó susceptibles de presentar poblacions silvestres d'aquesta rara planta.

Estudiant de cicle superior de Gestió Forestal i de el Medi Natural a pràctiques.

La família de el parc s'ha ampliat des del passat mes de març amb la inclusió d'una estudiant en pràctiques que estarà amb nosaltres fins al juny.

Aquesta estudiant s'encarregarà de la realització d'un estudi d'atropellaments de fauna a la principal carretera que envolta el Montgó la CV-735 seguint com model estudis anteriors ja realitzats, per valorar la connectivitat de l'espai i la possible aplicació de mesures correctores.

També col·labora amb l'Equip d'Educació ambiental en la revisió dels senyals dels itineraris i fins i tot participa en algunes tasques de suport a la Brigada de manteniment. Esperem que pugui aprofitar la seua estada entre nosaltres.

foto de Guardacostas Denia

Nidificació en 2021 de la corba maríma emplomallada (*phalacrocorax aristotelis*) a la Reserva Marina.

Aquesta au marina, està catalogada com a "vulnerable" en el Catàleg Valencià d'Espècies de fauna amenaçada.

Es realitza un cens de les colònies i de l'èxit reproductor de les mateixes en cada temporada.

Aquest any, el servei de guardacostes de la Reserva Marina de Cap de Sant Antoni ha censat 14 parelles de corba maríma emplomallada que han pogut tirar endavant amb èxit als seus polls. Això suposa un canvi de tendència a l'alça en comparació amb els últims anys.

Col·laboració amb CREAMA en el seu curs d'Auxiliar de treballs forestals i jardineria.

Aquest any, CREAMA s'ha posat en contacte amb l'Oficina de Parc per tal d'organitzar alguna sortida pràctica i sol·licitar algun tipus de col·laboració amb el Parc. L'equip d'Educació Ambiental va mantindre una reunió amb el professorat del curs i es va decidir que la millor manera de posar en pràctica els coneixements adquirits era col·laborant en l'eliminació de la multitud de pinatells sorgits després de l'incendi de les Planes al 2014, de manera que es seleccionaren i es podaren els peus més adequats i es van eliminar els que estaven malalts o aquells que creixien formant masses homogènies. Prèviament als treballs es van organitzar unes visites al Centre d'Interpretació i a al Camí de la Colònia per explicar la importància botànica del Montgó.

Cap al sud.

**Quan baixes cap al sud,
amb el fervor d'un vell adolescent
primer admire els horts dels tarongers,
després contemple les marjals
i flaire els arrossars.
Ja sent una calor diversa.
M'acoste a casa.
Llavors ja veig una muntanya
que a més a més alça el seu front
davant la nostra mar.**

**Cada retorn,
en ella penge la mirada
i en ella dese el meu farcell
que he reomplert en el viatge.
Vet el Montgó
amb un turó als seus peus,
que és el castell de Dénia.
Ja sóc a casa.**

Antoni Prats i Gràcia, La joia (Ed. Bromera)

*"Paisaje al óleo del monte Montgó en Denia" Rubén de Luis.
www.rubendeluis.com*

...i molt més:

Continuem obrint aquestes pàgines a qualsevol que vulga aportar la seua pedreta per a "entre tots, fer marge", de manera que puguen fer-nos arribar fotos, articles, correccions col·laboracions... en definitiva, que este butlletí siga un lloc de trobada entre el personal que treballa al Parc i els visitants, propietaris, veïns ... etc.

Per tal de fer-nos arribar el que vos agradaria que publicarem en estes pàgines trimestrals, podeu enviar per correu electrònic a l'adreça electrònica de:

parque_montgo@gva.es.

I si volen participar de les nostres activitats organitzades, i conèixer un poc més el "vell Montgó", visiteu la nostra pàgina web:

<http://www.parquesnaturales.gva.es/ca/web/pn-el-montgo>

Redacció: Equip Tècnic de la Unitat de Gestió del Parc Natural del Montgó
Generalitat Valenciana. Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient,
Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural
Camí de Sant Joan nº1. Finca del Bosc de Diana. C.P.:03700. Dénia. Alicante.
Telf.: 966 467 155 / 679 196 461
E-mail: parque_montgo@gva.es ; web: <http://parquesnaturales.gva.es>

**GENERALITAT
VALENCIANA**

parc natural
del montgó

